

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 17300
Tarih : 03.04.2026

43077

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Akın GÜRLEK** tarafından Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim 03.04.2026.

Nevroz Uysal Aslan

Sırtak Milletvekili

Türkiye'de zorunlu askerlik "yükümlülüğü", hak ve özgürlükler temelinde değil, giderek daha fazla ödeme gücü temelinde farklılaştırılan bir rejime dönüşmektedir. Millî Savunma Bakanlığının 7 Ocak 2026 tarihli resmî duyurusuna göre 1 Ocak-30 Haziran 2026 dönemi için bedelli askerlik tutarı 333.089.04 TL olarak açıklanmıştır. Bunun ardından TBMM Genel Kurulunda 2 Nisan 2026 tarihinde kabul edilen düzenleme ile bedelli askerlik tutarını yaklaşık 417 bin TL düzeyine çıkaran artış benimsenmiştir.

Bu durum askerlik yükümlülüğünün bir kamu ödevi olarak değil, aynı zamanda ekonomik eşitsizlik üreten sınıfsal bir düzenleme alanı olarak işlediğini göstermektedir. Parası olan için daha yüksek bedel karşılığında farklılaştırılan askerlik yükümlülüğünün, vicdani, ahlaki ya da pasifist nedenlerle askerlik yapmayı reddedenler bakımından hala ceza tehdidiyle sürdürülmesi, eşit yurttaşlık ilkesini ve sosyal adalet duygusunu zedelemektedir.

Tam da bu nedenle sorun, bedelli askerlik tutarının yüksek oluşunun ötesinde vicdani nedenle askerlik yapmayı reddedenler bakımından hala hiçbir etkili statü ve başvuru yolu tanımamasıdır. Başka bir ifadeyle, parası olan için esnetilen yükümlülük, vicdani retçiler bakımından ceza tehdidiyle sürdürülmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına rağmen bu alanda gerekli bireysel ve genel tedbirler yerine getirilmemiştir.

Nitekim Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 2025 yıllık raporuna göre Türkiye hakkında denetime gelen toplam 4.558 dosyanın 4.113'ü kapatılmış olmakla birlikte, öncü kararların yalnızca 311'i kapatılmış. 143'ü ise 31 Aralık 2025 itibarıyla Bakanlar Komitesi önünde beklemeye devam etmiştir. Bu dosyalardan biri de Ülke grubudur. Avrupa Konseyi kayıtlarına göre Ülke grubu, zorunlu askerlik hizmetini pasifist ve vicdani retçi olarak reddeden başvuruçuların tekrar eden kovuşturma ve mahkumiyetlerini konu almaktadır. Bakanlar Komitesi, Haziran 2024'te bu dosyalar bakımından, kararların kesinleşmesinden uzun yıllar sonra dahi gerekli yasal reformlara yönelik hiçbir somut adım atılmamış olmasından derin kaygı duyduğunu açıklamış; üç başvuruçunun halen yoklama kaçağı veya bakaya sayılmaya devam ettiğini ve bunun "sivil ölüm"e varan sonuçlar doğurduğunu belirtmiştir. Aynı grup, Avrupa Konseyi'nin Şubat 2026 tarihli artırılmış denetim tablosunda da Türkiye bakımından açık dosya olarak yer almaktadır.

Bir yanda ödeme gücü olanlar için askerlik yükümlülüğünü daha yüksek bedel karşılığında farklılaştıran, diğer yanda vicdani ret hakkını kullananları ceza tehdidi altında bırakmaya devam eden bu düzen: hukuk devleti, eşitlik ve toplumsal adalet bakımından da ağır bir çelişki üretmektedir. Bu nedenle, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları ile Bakanlar Komitesi karar ve ara kararlarına rağmen vicdani ret alanında gerekli adımların neden atılmadığının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Ülke grubu kapsamındaki kararları doğrultusunda, vicdani retçi başvuruçuların tekrar eden soruşturma, kovuşturma ve mahkumiyetlerle karşı karşıya kalmaması için Bakanlığınızca bugüne kadar hangi somut işlemler yapılmıştır?
2. Bakanlığınız bünyesinde, vicdani retçi statüsünü tespit edecek etkili ve erişilebilir bir usulün oluşturulmasına ilişkin herhangi bir mevzuat değerlendirmesi, taslak hazırlığı veya kurumlar arası çalışma yürütülmekte midir?
3. Zorunlu askerlik hizmetine karşı gerçek, sivil ve cezalandırıcı olmayan bir alternatif hizmet modeli oluşturulmasına ilişkin olarak Bakanlığınızca hazırlanmış bir çalışma, görüş veya öneri bulunmakta mıdır?
4. Bakanlar Komitesi'nin Haziran 2024 tarihli değerlendirmesinde üç başvuruçunun halen yoklama kaçağı veya bakaya durumunda görüldüğü ve bu durumun "sivil ölüm"e varan

sonuçlar doğurduğu belirtilmişken, bu kişilerin durumunun ortadan kaldırılması için hangi bireysel tedbirler alınmıştır?

5. lke grubu kapsamındaki başvurucular bakımından adli sicil kayıtlarının silinmesi, verilen para cezalarının iadesi ve geçmiş mahkumiyetlerin sonuçlarının ortadan kaldırılması yönünde herhangi bir işlem yapılmış mıdır?
6. Vicdani ret nedeniyle açılan ceza soruşturmaları, kovuşturmalar, idari para cezaları ve mahkumiyetlere ilişkin güncel sayısal veriler Bakanlığınızda bulunmakta mıdır? Bulunmakta ise bu veriler nelerdir?
7. Milli Savunma Bakanlığının 7 Ocak 2026 tarihli duyurusunda bedelli askerlik tutarı 333.089.04 TL olarak aıklanmışken, TBMM Genel Kurulunda 2 Nisan 2026 tarihinde kabul edilen düzenlemeyle bu tutarı yaklaşık 417 bin TL düzeyine çıkaran artış benimsenmiştir. Bakanlığınız, deme gücü olanlar için askerlik yükümlülüğünü para karşılığında daha da farklılaştıran bu düzen karşısında, vicdani nedenlerle askerlik yapmayı reddedenler için hala hiçbir etkili statü ve alternatif hizmet tanınmamasını eşitlik, adalet ve hak temelli yükümlülük rejimi bakımından nasıl değerlendirmektedir?
8. Bakanlar Komitesi'nin tekrar eden çağrılarına rağmen, vicdani ret alanında gerekli yasal reformlara yönelik bugüne kadar neden somut adım atılmamıştır?
9. Bakanlığınız, vicdani ret alanındaki AIHM kararlarının yerine getirilmemesini Türkiye bakımından Bakanlar Komitesi önünde bekleyen yapısal bir hukuk devleti sorunu olarak görmekte midir?
10. lke grubu dosyasının Bakanlar Komitesi önünde kapatılabilmesi için Bakanlığınızın ngrdğ somut takvim nedir?
11. Türkiye bakımından bir yandan bedelli askerlik uygulamasının ödeme gücüne göre ağırlaştırılması, diğer yandan vicdani ret alanında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının gereğinin hala yerine getirilmemesi karşısında, Bakanlığınız askerlik rejimini hak temelli, eşitlikçi ve insan haklarına uygun bir çerçeveye kavuşturmak için hangi somut adımları planlamaktadır?